

Houding ten aanzien van sporten door en voor mensen met een beperking

Factsheet 2020/38

Caroline van Lindert & Maxine de Jonge

Tabel 1 Houding ten aanzien van aspecten van sporten door mensen met een handicap, Nederlandse bevolking 16-79 jaar, 2012 en 2020 (% (helemaal) mee eens)

	2012 (n=1.015)	2020 (n=1.509)
Algemene houding		
Iedereen, dus ook mensen met een handicap, moet kunnen sporten en bewegen	90	91
Houding ten aanzien van de rol van overheid en media		
De overheid moet meer geld uittrekken om het mogelijk te maken dat mensen met een handicap aan sport doen	65	64
De overheid kan beter geld besteden aan sport voor mensen met een handicap dan aan de ambitie van Nederland om de topsportprestaties te verhogen (top 10 ambitie)	45	46
De media besteden te weinig aandacht aan gehandicaptensport(ers)	54	53
Houding ten aanzien van de rol van de sportsector		
Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een handicap	75	81
Ik vind dat sportverenigingen of sportscholen alles in het werk moeten stellen om mensen met een handicap als lid/deelnemer op te nemen	65	73

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), voorjaar 2012 en voorjaar 2020, Mulier Instituut.

Inleiding

Met de pijler Inclusief sporten en bewegen van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, 2018a) wordt de ambitie nagestreefd dat iedereen in Nederland kan meedoen aan sporten en bewegen, ongeacht ervaren belemmeringen. De sport- en beweegomgeving moet fysiek maar ook sociaal toegankelijk zijn, een plek zijn waar bijvoorbeeld mensen met een beperking zich welkom voelen. Om na te gaan hoe Nederlanders in het algemeen denken over sporten en bewegen door mensen met een handicap, is in het voorjaar van 2020 een burgerpeiling uitgevoerd via het Nationaal Sportonderzoek (NSO). In 2012 vond een vergelijkbare peiling plaats in het kader van de monitor (On)beperkt sportief 2013 (Von Heijden et al., 2013). Om te kunnen vergelijken is de vraagstelling grotendeels identiek.* Enkele nieuwe vragen en stellingen zijn toegevoegd. Bij het bespreken van de resultaten gaan we in op enkele verschillen naar achtergrondkenmerken. Voor een aantal aspecten maakt het namelijk verschil of mensen zelf een beperking of aandoening hebben, een naaste hebben met een beperking, via (vrijwilligers)werk betrokken zijn bij een persoon met een beperking of niet bekend of betrokken zijn bij een persoon met een beperking. Daarom zijn de resultaten voor de algemene

* In 2012 is de term 'handicap' gebruikt in de vraagstelling van de NSO-peiling. Deze is voor de vergelijkbaarheid overgenomen in de huidige vragen. Tegenwoordig spreekt men ook over 'beperking'. Beide termen worden in de tekst daarom afwisselend gebruikt.

bevolking nog eens aangevuld met meningen van sportief actieve mensen met een beperking. Deze zijn afkomstig van ander online onderzoek, door het Mulier Instituut via sociale media uitgezet in de zomer van 2020 (De Jonge & Van Lindert, 2020).

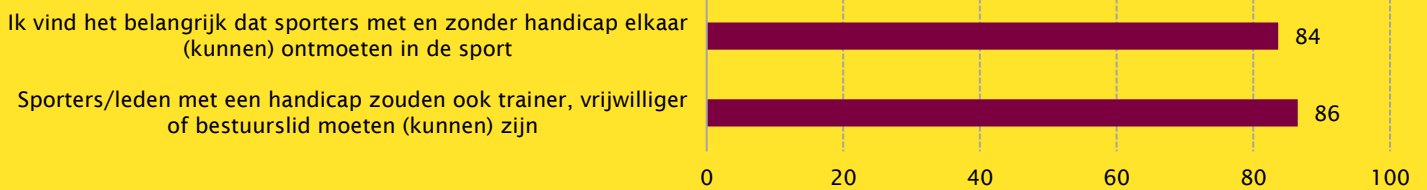
Algemene houding bevolking

De Nederlandse bevolking staat net als in 2012 merendeels positief tegenover sporten door mensen met een beperking. Voor een aantal aspecten is deze houding nog wat positiever geworden (zie tabel 1). Net als in 2012, zijn in 2020 negen op de tien Nederlanders (16-79 jaar) van mening dat *'iedereen, dus ook mensen met een handicap, moet kunnen sporten en bewegen'*.

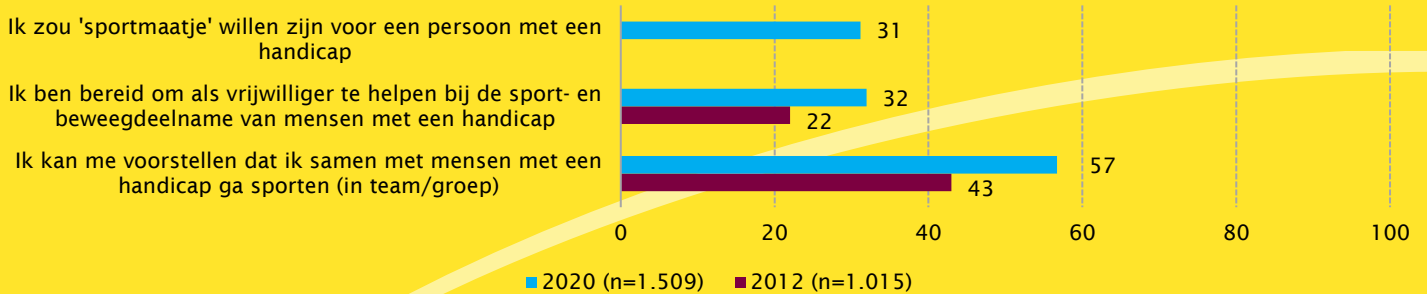
Houding ten aanzien van de rol van de overheid en media

Twee derde van de bevolking is van mening dat de overheid meer geld zou moeten uittrekken om sport voor mensen met een handicap mogelijk te maken. Mensen die niet bekend of betrokken zijn bij een persoon met een beperking vinden dat overigens minder vaak dan mensen die zelf of een naaste met een beperking hebben of in het (vrijwilligers)werk te maken hebben met personen met een beperking. Ruim de helft van de bevolking is van mening dat de media te weinig aandacht besteden aan gehandicaptensport(ers) en bijna de helft vindt dat de overheid het geld beter kan inzetten voor gehandicaptensport dan voor topsportambities. De meningen hierover zijn niet veranderd ten opzichte van de vorige peiling 8 jaar eerder (tabel 1).

Figuur 1 Houding ten aanzien van de positie van mensen met een handicap in de sport, Nederlandse bevolking 16-79 jaar, 2020 (% (helemaal) mee eens, n=1.509)

Figuur 2 Houding ten aanzien van de eigen rol bij het sporten door mensen met een handicap, Nederlandse bevolking 16-79 jaar, 2012 (n=1.015) en 2020 (n=1.509) (% (helemaal) mee eens)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), voorjaar 2012 en voorjaar 2020, Mulier Instituut.

Houding ten aanzien van de rol van de sportsector

Toegenomen is het percentage Nederlanders dat het (helemaal) eens is met de stelling 'alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een handicap' (81% t.o.v. 75% in 2012). Dit geldt wat vaker voor 55-plussers (niet in tabel). Ook toegenomen is het percentage dat het (helemaal) eens is met de stelling dat 'sportverenigingen en -scholen alles in het werk moeten stellen om mensen met een handicap als lid op te nemen' (73% t.o.v. 65% in 2012; tabel 1).

Houding ten aanzien van de positie van mensen met een beperking

86 procent van de Nederlanders vindt dat sporters of leden met een handicap ook trainer, vrijwilliger of bestuurslid moeten (kunnen) zijn en 84 procent vindt het belangrijk dat mensen met en zonder handicap elkaar (kunnen) ontmoeten in de sport (zie figuur 1). Deze aspecten zijn aan de vragenlijst toegevoegd, omdat ze een indicatie geven van hoe mensen denken over volwaardige participatie van mensen met een beperking in de sport. In 2016 heeft de Nederlandse regering het VN-verdrag Handicap geratificeerd. Daarin wordt het belang onderstreept van een actieve rol van mensen met een beperking in de samenleving. Maatregelen om de inclusie van mensen met een beperking in de samenleving te bevorderen zijn uitgewerkt in het

VWS-programma 'Onbeperkt Meedoen' (ministerie van VWS, 2018b). Uit de peiling blijkt dat twee derde van de Nederlanders niet bekend is met het VN-Verdrag Handicap, een derde heeft er wel eens van gehoord of is bekend met het VN-verdrag (niet in tabel).

Houding ten aanzien van de eigen rol

88 procent van de Nederlanders staat (zeer) positief tegenover dat een kind of volwassene met een handicap actief wordt bij de sportvereniging of sportschool waar hij of zij actief is (niet in tabel). Bij het 'echt iets doen' voor of samen met mensen met een handicap zien we een toegenomen bereidheid daartoe, vergeleken met 2012. De groep die bereid is te helpen als vrijwilliger is toegenomen van 22 procent in 2012 naar 32 procent nu. Een vergelijkbare groep zou in 2020 sportmaatje willen zijn (31%, niet gevraagd in 2012). In 2020 kan ruim de helft van de Nederlanders zich voorstellen dat ze samen met mensen met een handicap gaan sporten, dit was 43 procent in 2012 (zie figuur 2). Mensen die niet betrokken zijn bij een persoon met een beperking geven iets minder vaak aan bereid te zijn om vrijwilliger te zijn. Mensen die via (vrijwilligers)werk met mensen met een beperking te maken hebben, zijn wat vaker dan gemiddeld bereid om als vrijwilliger te helpen, vinden ook vaker dan gemiddeld dat sporters met een handicap vrijwilliger kunnen

Figuur 3 Uitspraken van sportief actieve mensen met een beperking over de positieve (links) en negatieve (rechts) houding van de bevolking over sporten voor en door mensen met een beperking

Bron: Peiling bewegen en sport voor mensen met een beperking, data verkregen uit online vragenlijst, verspreiding via sociale media (zomer 2020), Mulier Instituut.

zijn en willen vaker sportmaatje zijn (niet in figuur). Mensen tot en met 34 jaar willen iets vaker vrijwilliger en sportmaatje zijn dan 35-plussers. Frequente sporters zijn iets vaker bereid om vrijwilliger of sportmaatje te zijn. Dit geldt ook voor leden van sportverenigingen ten opzichte van niet-leden. Frequente sporters kunnen zich vaker voorstellen dat ze samen met een persoon met een beperking sporten.

Handelingsverlegenheid

Uit de peiling blijkt dat Nederlanders enige handelingsverlegenheid ervaren in de omgang met mensen met een beperking. Een vijfde (22%) is het (helemaal) eens met de stelling “*ik weet niet goed wat ik wel of niet kan zeggen of doen in de omgang met andere sporters/leden met een handicap*”. Dit geldt vaker voor jongeren tot en met 34 jaar dan voor mensen van 35 jaar of ouder. Een derde heeft geen mening en bijna de helft (47%) geeft aan het (helemaal) wel te weten.

Beeld van mensen met een beperking zelf

Mensen met een beperking die zelf actief sporten en/of bewegen denken genuanceerd over hoe de algemene bevolking denkt over het sporten en bewegen voor en door mensen met een beperking. Dit blijkt uit het sociale media onderzoek. Drie kwart van de respondenten met een lichamelijke beperking of chronische aandoening en van de respondenten met een mentale beperking denkt dat de samenleving hier positief tot

neutraal tegenaan kijkt. Zij lichten dit toe met ervaringsverhalen. Ze geven daarbij dat de samenleving sport voor mensen met een beperking normaal of bijzonder vindt (zie uitspraken in figuur 3). Een klein deel van de respondenten denkt dat de samenleving een negatieve houding heeft. Zij noemen bijvoorbeeld dat zij als apart of zielig worden gezien of dat mensen neerkijken op het niveau van de sport voor mensen met een beperking (zie figuur 3).

Positie in de sport volgens mensen met een beperking

Respondenten met een beperking of aandoening vinden over het algemeen dat *iedere beweeg- of sportaanbieder zich moet openstellen voor mensen met een beperking*. Een deel van de respondenten ervaart dat dit nu nog niet zo is. Zo is bijna de helft van de respondenten het niet eens is met de stelling *ik heb nooit het gevoel gehad dat ik vanwege mijn beperking buiten werd gesloten bij het bewegen of sporten*. Ook minder dan de helft van de respondenten *voelt zich overal welkom als hij of zij gaat bewegen of sporten*. Ongeveer de helft van de respondenten met een beperking of chronische aandoening denkt dat mensen niet weten hoe ze met zijn of haar beperking moeten omgaan bij het bewegen of sporten, wat strookt met het beeld van de algemene bevolking.

Figuur 4 Uitspraken van actieve mensen met een beperking over het belang van ontmoetingen tussen mensen met en zonder beperking

Bron: Peiling bewegen en sport voor mensen met een beperking, data verkregen uit online vragenlijst, verspreiding via sociale media (zomer 2020), Mulier Instituut.

Belang van ontmoeting voor mensen met een beperking

Een ruime meerderheid van de respondenten met een beperking of chronische aandoening vindt het (heel) belangrijk dat mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten tijdens, voor en na sportieve activiteiten. Volgens deze respondenten draagt ontmoeting bij aan een beter begrip en betere beeldvorming van mensen met een beperking (zie uitspraken in figuur 4).

Conclusies en aanbevelingen

Nederlanders staan net als in 2012 merendeels positief tegenover sporten door mensen met een beperking en voor een aantal aspecten is deze houding nog wat positiever geworden, zeker als het gaat om het vervullen van een actieve rol. Mensen met een beperking ervaren dit zelf ook. Toch geeft een deel van hen aan nog onbegrip of handelingsverlegenheid bij medeburgers of -sporters te ervaren. Dit laat zien dat de afgelopen jaren winst is geboekt in de beeldvorming over het sporten door mensen met een beperking. Het streven naar een gelijkwaardige positie van mensen met een beperking in de sport blijft echter een proces dat doorlopend aandacht behoeft, juist bij mensen die in hun dagelijks leven nog weinig affiniteit hebben met de achtergrond, wensen en behoeften van mensen met een beperking. Vanuit het VWS-programma ‘Onbeperkt Meedoen’ (ministerie van VWS, 2018b) en deelakkoord ‘Inclusief Sporten en Bewegen’ (ministerie van VWS, 2018a) kunnen belangrijke stappen worden gezet om te bevorderen dat ontmoeting plaatsvindt tussen mensen of sporters met en zonder beperking, want dit kan bijdragen aan wederzijds begrip en waardering.

Verantwoording

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van [een verdiepende monitor](#) naar inclusief sporten en bewegen die het Mulier Instituut met subsidie van het ministerie van VWS uitvoert naar vijf verschillende bevolkingsgroepen, waaronder mensen met een beperking of chronische aandoening.

Voor de NSO-peiling is een representatieve groep van 1.509 Nederlanders in de leeftijd van 16 t/m 79 jaar via het panel van GfK ondervraagd. De dataverzameling heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2020.

De vragenlijst voor het online onderzoek onder mensen met een beperking is ontwikkeld door het Mulier Instituut en aan de verspreiding hebben verschillende organisaties voor (sport) voor mensen met een beperking of chronische aandoening meegeholpen. De vragenlijst is door een selecte groep organisaties verspreid. De respondenten met een beperking zijn dan ook een actieve steekproef, de meerderheid neemt wekelijks deel aan sport. De resultaten geven daarom een beeld van het perspectief van actieve mensen met een beperking. Aan het onderzoek namen 347 mensen met een lichamelijke beperking (motorisch, visueel, auditief) of chronische aandoening deel en 55 mensen met een mentale beperking (gedragsprobleem, verstandelijke beperking en psychische aandoening (zie voor de onderzoeksverantwoording [factsheet 2020/36](#) (De Jonge & Van Lindert, 2020)).

Referenties

Heijden-Brinkman, A. von, Dool, R. van den, Lindert, C. van & Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief 2013*. Utrecht / Nieuwegein: Mulier Instituut / Arko Sports Media.

Jonge, M. de & Lindert, C. van (2020). *Invloed van de coronamaatregelen op actieve mensen met een beperking*. Utrecht: Mulier Instituut.

Ministerie van VWS (2018a). *Nationaal Sportakkoord. Sport Verenigt Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van VWS (2018b). *Programma VN-verdrag Onbeperkt Meedoen! Implementatie VN-verdrag inzake de rechten van personen met een beperking*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.